

**VŠĮ ŠILUTĖS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO PSICHOSOCIALINIŲ
PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIŲ TYRIMO
METODINIAI NURODYMAI**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Psichosocialinių profesinės rizikos veiksnių tyrimo metodiniai nurodymai (toliau – Nurodymai) nustato psichosocialinių profesinės rizikos veiksnių (toliau – psichosocialiniai veiksniai) tyrimo reikalavimus ir kvalifikacinius reikalavimus ši tyrimą atliekantiems asmenims.

2. Nurodymuose vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Stresas darbe** – darbuotojo reakcija į nepalankius darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio santykių ir (ar) santykių su darbdaviu ir (ar) trečiaisiais asmenimis psichosocialinius veiksnius.

2.2. Kitos Nurodymuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme, Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 „Dėl Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Profesinės rizikos vertinimo bendrieji nuostatai), ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose darbuotojų saugą ir sveikatą.

3. Tiriant psichosocialinius veiksnius vertinama:

3.1. darbo sąlygos (pavyzdžiui, darbas nakties laiku ar pamainomis, darbas veikiant cheminiams, biologiniams, ergonominiams, fizikiniams ar fiziniams veiksniams);

3.2. darbo reikalavimai (pavyzdžiui, darbo krūvis, darbo tempas, darbui atlikti skiriamas laikas, darbo terminai, atsakomybė, emociniai reikalavimai, darbuotojų sugebėjimų ar galimybių ir reikalavimų atlikti darbą atitikimas);

3.3. darbo organizavimas (pavyzdžiui, darbo laiko trukmė, darbo vaidmens, darbo atlygio ypatumai, saugumas dėl darbo, teisingumas darbe, mokymų užtikrinimas, karjeros galimybės, izoliacija, pokyčių valdymo ypatumai, darbo ir asmeninio gyvenimo derinimo galimybės);

3.4. darbo turinys (pavyzdžiui, įtaka darbo procesui ir rezultatui, darbo monotoniškumas, darbo prasmingumas);

3.5. darbuotojų tarpusavio santykiai ir (ar) santykiai su darbdaviu ir (ar) trečiaisiais asmenimis (pavyzdžiui, kolegų ir vadovų palaikymas, konfliktai, fizinis ir psichologinis smurtas darbe).

4. Psichosocialinių veiksnių tyrimą atlieka kompetentingi asmenys, Nurodymų 5 punkte nustatytus reikalavimus atitinkančių mokymų, kurių bendra apimtis ne mažiau kaip 16 val., metu įgiję toliau išvardytų sričių kompetencijų ir turintys tai patvirtinantį (-ius) pažymėjimą (-us):

4.1. psichosocialiniai veiksniai, stresas darbe, jo poveikis darbuotojų sveikatai ir gerovei, darbingumui;

4.2. tarptautinių organizacijų gairės dėl psichosocialinių veiksnių tyrimo ir vertinimo;

4.3. psichosocialinių veiksnių tyrimo ir vertinimo teisinis reglamentavimas Lietuvoje;

4.4. psichosocialinių veiksnių tyrimo, vertinimo principai ir metodikos.

5. Psichosocialinių veiksnių tyrimo mokymai gali būti vykdomi pagal vieną ar kelias mokymo programas, parengtas švietimo teikėjų. Švietimo teikėjų darbuotojai, teikiantys psichosocialinių veiksnių tyrimo mokymų paslaugas, turi būti įgiję aukštąjį universitetinį išsilavinimą (magistro kvalifikacinį laipsnį) ir ne mažiau kaip 3 metų darbo patirtį vienoje ar keliuose Nurodymų 4.1–4.4 papunkčiuose išvardytose srityse.

II SKYRIUS PSICHOSOCIALINIŲ VEIKSNIŲ TYRIMAS

6. Psichosocialiniai veiksniai tiriami taikant gerąją praktiką ir (arba) moksliniais tyrimais pagrįstas ir (ar) tarptautinių organizacijų rekomenduotas metodikas (pavyzdžiui, Lietuvai adaptuoti Jungtinės Karalystės Sveikatos ir saugos tarnybos parengti streso valdymo standartai, skelbiami Higienos instituto interneto svetainėje adresu <http://www.hi.lt/lt/streso-darbe-valdymo-standartai.html>). Tiriant psichosocialinius veiksnius laivuose taip pat atsižvelgiama į Tarptautinių laivybos rūmų ir Tarptautinės transporto darbuotojų federacijos paskelbtą Priekabiavimo ir persekiojimo prevencijos laivuose gairių naujausią redakciją, kurios vertimas į lietuvių kalbą skelbiamas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje www.socmin.lrv.lt.

7. Psichosocialinių veiksnių tyrimo metu darbdavys užtikrina pokalbių su darbuotojais ar jų atstovais, darbuotojų anketavimo galimybę.

8. Surinkus duomenis apie psichosocialinius veiksnius, jie apibendrinami ir nustatomi psichosocialiniai veiksniai, keliantys stresą darbe, bei įvertinamas galimas poveikis darbuotojų sveikatai ir gerovei (psichologinei savijautai, psichikos ir bendrai sveikatos būklei, darbingumui).

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

9. Baigus psichosocialinių veiksnių tyrimą, atliekami Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose nurodyti tolesni profesinės rizikos vertinimo veiksmai.

10. Psichosocialinių veiksnių tyrimo rezultatai aptariami su darbuotojais ir jų atstovais.

11. Kompetentingi asmenys, atliekantys psichosocialinių veiksnių tyrimą, turi užtikrinti gautos informacijos konfidencialumą: šios informacijos viešai neskelbti ir neplatinti.